

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

VABILO k naročevanju na „SLOVENCA“.

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . . . — " 70 "
posamezne številke . . . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . . . 5 " — "
" četrt leta . . . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . . . — " 90 "
posamezne številke . . . . . — " 8 "

Gg. bogoslovci in študentje plačajo le polovico naročnine.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo.

Govor poslanca Greuterja

pri razgovoru o državnem proračunu.
(Konec.)

Ne le s tem, da se grozne številke postavijo v proračun, timveč tudi z drugimi faktori se mora cesarstvo zdravo in krepko ohraniti. Imenujte mi le enega politikarja starih časov, kateri ne bi bil te vere, da se ne dá noben red med ljudmi sezidati drugače nego na podlagi vere. Grške svobodne države so zato žugale bogoskrunstvu s smrtno kaznijo (nemir

na levi), ker so bile prepričane, da z bogostajstvom se tudi temelji ajdovske države spodkopljejo. In če se vam to čudno zdi, so to ravno oni narodi, kateri veljajo za izgledne glede vsake omike, vsakega napredka. Ne obsojajte mene, obsodite grški narod, ki je celó v sveto vojsko se spustil s Fokejci, ki so se predrznili oropati deliški tempelj, ne obsojajte mene, obsodite arcopag (sodišče) klasičnih (staroslavskih) Aten, ki je celó otroka obsodil k smrti, ki se je podstopil nespodobno pobrati na tleh kinč, kateri je padel nekemu bogu z glave. (Dobro! dobro! na desni.)

Tako, gospóda moja, je sodilo ne le krščanstvo, tako je sodil tudi oni narod po oni postavi, ki je bila tudi ajdom v srce vpisana. In če beremo, kar je celó očak (patrijareh) nevere, Voltaire, oznanoval, je tudi on prisiljen izreči isto sodbo.

Govorite in pišite o državni ustavi, karkoli se vam zdi; če pa hočete vladati trg, morate spraviti vero va-nj; ako ne, se mi bodo vsak knez in vsi njegovi svetovalci zdeli divje zveri, ki bi me snedle, če bi naletel na-nje, kadar so lačne. (Pohvala na desni, veselost na levi). Temu pridruži se drugi, ta je sv. Avguštin: „Kraljestvo brez pravice in brez vere je podobno jami tolovajev.“ Ne morem se zdržati, gospóda moja, da ne bi izrekel: Tega izreka sv. Avguština sem se zadnjíč, 14. novembra, spominjal, ko je častiti poslanec pl. Scharschmied izgovoril pomenljivo, pa žalibog resnično besedo, rekoč:

„Gospóda moja! Male delničarje treba varovati zmote; mali delničar naj vé, da se zoper véliki kapital ne more napenjati, to se pravi: Mala ribica je le zato na svetu, da jo velika požrè — in tolovajska jama, gospóda moja, tudi ne bo daleč. (Veselost.)

Mislijo, da se to kar po postavi dá nadomestiti. Ali, gospóda moja, postave delati — to je prav lahko; če jih pa vzdignete od posvečenih tal vesti, potem postave ne veljajo nič, škoda za papir! Francozi so svoje dni pač tudi postave delali; od 1. julija 1789 do 20. avgusta 1795 so skovali 1547 postav (daljša veselost), in kaj je bil potem nasledek tega postavodajanja, po katerem so tako rekoč celó dete v povojih nadzorovali? Kaj li je bil nasledek tega? Vsi veste, gospóda moja, da je nekega dne najstrašnejši trinog pobral krvavo risalo in zapisal na oskrunjene vrata tempeljna: „Je najviše bitje in duša neumrjoča.“

Če se dalje prašam, kaj se ne morebiti samo v Avstriji, ampak kaj se zdaj mnogotero po svetu godi, in če se bolj natanko prašam, je li morda kak državni red vzrok naši denarni nesreči, moram reči: Državni red sam na sebi ni prvi vzrok molzenja ljudstva, pač pa bo lakomnost po denarji marsikak državni red zahtevati morala kot naravno potrebno sredstvo, da izpelje ta namen izmolzenja.

Ta materijalizem pa, gospóda moja, mora, da doseže svoje namene, neobhodno centralizacijo v svoji službi imeti in da si jo ohrani, ne sme in ne bo — kakor nas uči naša poslednja zgodovina s svojim chabusom — bal se nobenih žrtev.

Zakaj to? Treba mu najprej polja za poskušnjo, mora najprej s tem, da reče narodom „Vsa vaša pravna pisma, če so tudi z mnogimi prisegami umrlih knezev potrjena, niso nič ko plesnjivi pergamenti“ — privaditi ljudi, da postanejo gluhi in trdosrčni zoper klic sile zavoljo prehvaljene pravice po kraljevinah in deželah; navaditi se mora ljudi na to, da dobijo zoper klic sile žaljene katoliške vesti trdovratno, neobčutljivo srcé (pohvala na desni);

Podlistek.

O umetnem obrazovanju sv. mučencev.

(Dalje in konec.)

Da bode podoba zares umetna, ki nas gine in pretrese, ob enem pa s tolažbo in neko nebeško zadovoljnostjo napolni srce, mora nam umetnik naslikati mučenca tako, da vidimo, kako njegova človeška narava trpi in čuti trpljenje, a kako se viša nadnaravna moč v njem, kako se prosti njegov duh bori zoper silo čutov, in v hudi borbi zmagovito brani svojo neodvisnost in svobodo. Pa kako ob enem izraziti ta dva tako nasprotna principa, občutljivo naravo in prostega duha? To je vprašanje; da si ga rešimo, premislimo sledeče:

Kedar kaj posebnega in nenavadnega razdraži in razburi človeško čutje, zapazimo na človeku dvojne prikazni. Prvič take, ki so mu lastne samo kot naravnemu bitju, katere vsem le naravne postave, naravni nagib ubogajo, in

čez katere njegova prosta volja ni gospodar. Da nam, postavim, katerikrat srce začne močneje bít, da nam sapa zastane, da nas rudečica oblije, vse to se ne zgodi, ker hočemo, ampak samo od sebe, po naravnih postavah; in prosta volja nič ne more zoper to. Pa tudi drugi deli našega telesa, katere ima navadno prosta volja v svojej oblasti, časih ne čakajo njene določbe. Roko gibljem, kakor hočem, a če neprevidno kaj vročega pošlatam, bom nehoté jo umaknil. Čez glas tudi volja gospoduje; a kdor bi videl koga nagloma spodrsniti se v kako brezno, bi gotovo v prvem strahu kar nevedoma kako vskliknil. Razum teh in enakih prikazni pri človeku so pa drugič tudi take, katere ima človek tudi v stanu razburjenosti in strasti v svojej oblasti, ali katere njegova prosta volja vsikdar lahko ali zabrani, ako bi tudi po naravnih postavah hotele, ali pa prouzroči, ko bi po naravnih postavah ne imele nastopiti, tedaj prikazni, ki so ali nasproti naravnemu nagibu, ali se vsaj iz naravnega nagiba razlagati ne morejo. Ako me kdo razžali in mi

krivico stori, naganja me narava, da bi se zmaščeval nad njim. A v mojej moči je ta nagib zadušiti. In ako to res storim, ter se mu pokažem prijaznega in morda krivico še z dobroto poplačam, ne morem tega razlagati iz naravnega nagiba, marveč moram sklepati na višo moč, ki je v meni, na moč, ki je čez naravo in njeno poželenje. — Kakor so prve vrste prikazni delo naravnega nagiba, tako so prikazni druge vrste delo proste volje. V prvih se toraj kaže narava in v drugih duh.

Zdaj vemo, kako je mogoče umetniku ob enem izraziti trpečo naravo in prostega, čez trpljenje zmagonosnega duha. V onih prikaznih, čez katere gospoduje samo človeška narava, in katerih volja ali nikdar ali vsaj v tem slučaju ne more imeti v svojej oblasti, toraj — ako se smem tako izraziti: v živalskem delu telesa —, naj se krepko in živo izrazi trpljenje. Vsi tisti deli pa, ki se morejo odtegniti slepej moči naravnega nagiba, katere ima prosta volja v oblasti, naj ne kažejo trpljenja, ampak mir in nekaka svoboda naj bo raz-

navaditi se mora ljudi na to, da se Jakobova lestva nove svobode, kakor jo je postavil Wildauer (veselost), potisne v katoliška srca mater in očetov po Tirolih; navaditi je treba ljudi na to, da zgubé pravicoljubje (pohvala na desni, klici na levi: oho! oho!), — potem še le, ko bodo plesnjivi pergamenti stolčeni, potem so ljudje bolj vstrojeni, da tudi klic sile ogoljufanih preslišijo in da pri vsej siromasčini in tarnanji tisočerih vničeni bitij vendar srečno živé z ono delnico, ki je pisana na zadnjo srajco ogoljufanega delničarja.

Treba je, da ta materijalizem polje molzenja in denarno-ropnega obdelovanja čedalje bolj in bolj razširja, zato mora razdjati središče dežel in narodov, da nima nobenega zadržka, da tako veliki kapital, kar se tiče spridenja, na dalje in široko ne pusti nobenega nasprotnika več do besede.

Potem mora v taki postavi skrbeti za to, da oni, kateri so najbolj potrebni, da bi se jim na prste gledalo, dobé nadzorstvo čez denarne zadeve v roke (dobro! na desni); še le potem si more ohraniti plen in ga obdržati.

Tedaj ne rečem: centralizacija, gospoda moja, je to! Pravim pa: Materijalizem naše dōbe je, ki mora centralizacijo v svojo službo vzeti, da priklīče tiste dogodbe, ktere mi vsi obžalujemo in na ktere bodo naši potomci še mislili. (Pohvala na desni, veselost na levi).

Nasledki že vidno prihajajo. Kako so pred nekoliko leti Madjari v svoji ponosnosti z liberalizmom v Avstriji zvezo sklenili? Na tej strani so od nas 70% tirjali, na svoji strani pa so rekli, da bodo med tem pomagali ravno tiste narode ob tla tiščati, ki so za njihovo svobodo največ sočutja kazali. (Pohvala na desni).

A ta zveza že se na videz razdira. Morda mi kmalo ne bomo imeli nič od njihovega denarja, pa tudi — to upam od Boga — nič več slišati, da tukajšnjemu liberalizmu pomagajo tlačiti našo svobodo, kar se je do zdaj godilo.

Tako nam je upati, da cislajtanskim narodom bo enkrat vendar ne le znani peštanski „Morgenstern“ (jutranja zvezda, danica), ampak polno solnce svobode se pokazalo. (Dobro! na desni.) Gospōda moja! Jaz res nisem tu stopil zato, češ, da bi od tega sistema česa pričakoval. Centralizacija ne more, ker je siamešk brat plutokracije (vlade bogastva), je z velikim kapitalom preveč zraščena in zato pred vlado tega bratovskega para za narode avstrijanjske nobene svobode mogoče ni.

Toda eno reč dam gospodom še premisliti

ita čez nje*). Iz tega nasprotja, te disharmonije med tem, kar je delo narave in med tem, kar je delo proste volje, sije nam moč in krepost duha, ki se ustavlja naravi, ki se borí zoper njo; in kolikor večja je ta disharmonija, toraj kolikor bolj se kaže na eni strani občutljivost trpljenja, na drugi pa neodvisnost

*) Kje in kako da se ima v posameznih slučajih kazati trpljenje in mir, pokaže umetniku že nekoliko prirojeni genij, zraven pa mu je treba tudi tehtnih študij, ker mora natanko poznati razne dušne stanove, ter vedeti, kak vpliv imajo na telesnost in kako se more to v podobi izraziti. Iz tega se že vidi, da je tudi rojenemu umetniku treba mnogo in težavnega izobraževanja. Nam, ki podobe le opazujemo, pa zadostuje že zdravi okus, da če tudi ne znamo posebej povedati, kaj ima ravno podoba izvrstnega ali kaj jej manjka, moremo vendar po vtisu, ki ga ima na našo dušo, splošno soditi njeno vrednost. Vendar nas pa okus prav lahko zapelje, ako ne skrbimo za njegovo izobraževanje. Zato je potrebno nekoliko pečati se s teorijo umetnosti in sploh z lepoznanstvom, ker sicer bi tud največe umotvore opazovali brez vtisa in pravega vžitka, ker bi nam bistvo njihove umetnije večí del skrito ostalo.

Pis.

in to je svarilna beseda, ki jo je izgovoril tudi oče domovine, ki jo je izgovoril Cicero, in ta je za vse čase pomenljiva prerokova beseda.

Klical je tistim, ki imajo vladati državo: „Qui parti civium consulunt, partem autem negligunt“ — kdor le za eno stranko v državi skrbi, druge pa zanemarja — „rem perniciosam in civitatem inducunt, discordiam ac seditio-nem!“ (Pohvala na desni).

Kdor le za eno stranko v državi skrbi, druge pa zanemarja, če ne celó preganja, ta vpelje pogubljivo stvar v državo, razpor in punt! Razpor imamo, žalibog, in Bog naj vbrani, da tudi družega ne bo, kajti, gospōda moja, za mirne čase je vsaka ustava dobra dovolj. Bach je s svojim birokratičnim absolutizmom deset let mirno vladal, kaj pa se je zgodilo potem, ko je prvi top na meji našega cesarstva počil? Bilo je njegove slave konec, in pomislite: „Danes meni, jutri tebi,“ premislite, da je temelj države avstrijske še isti, kakor je rekel veliki cesar: „Justitia regnorum fundamentum.“

Jaz pa sklepam z opombo: pomislite dobro besedo, katero je izgovoril ta veliki govornik stare dōbe slovesno; niso ga ubogali in nasledek je bil propad rimskega cesarstva. Jaz vas tedaj še enkrat opominjam: Kdor le za eno stranko pri tem v državi skrbi in druge zanemarja, prinese pogubljiv sistem v državo, „discordia et seditio.“ Ne precenite moči tako potrpežljivih avstrijskih narodov! (Dobro! dobro! na desni). Ne nakladajte jim vendar leto za letom novih bremen! Saj ste zapeli zmagovalne popevke, da imate vendar enkrat ustavo, in zdaj ste že pri tem, da bi v tako važnih točkah ustavo zopet premenili, ker vam ne dá dosti pripomočkov, da bi narode avstrijske trpinčili. (Dobro, dobro! in ploskanje na desni, — živahen ugovor na levi.) Še enkrat vas opominjam — in tega se boste morda o žalostnem času spominjali — da z besedo, ki pride iz odkritega, poštenega in domoljubnega srca, da celó s svarečimi besedami ajda se v tej zbornici ne more nič opraviti. (Živahna pohvala in ploskanje na desni.)

Politični pregled.

V Ljubljani 21. decembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je 17. t. m. obravnaval petičijo delavskega društva „Volksstimme.“ Odbor je nasvetoval od vlade zahtevati, da se iz predstojništev po novi obrtnijski postavi

in mir, v toliko lepšej luči nam sije iz podobe svobodni duh, ktereга pokazati je umetnijsi namen. —

Kako mogočen, kako blagodaren je vpliv tacega pravega umotvora na čuteče srce človeško! Le ozrimo se s pazljivim očesom na umetno podobo prvaka in kralja vsih mučencev, Kristusa na križu. Kako nas presune videti, kako živo občuti neskončno trpljenje! Zdi se nam, kakor bi videli v privzdignjenih prsih grozovito utripati njegovo srce, ki toliko, da se tuge ne razpoči. Vdrte strani njegovega telesa nam kažejo, kako v sebi zatira svojo notranjo bolešt, kako ga muči od telesnega še hujše dušno trpljenje. Čez obličje je razlita neskončna otožnost in ustnice so, kakor bi jih slišali tožiti čez preveliko bolečino: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ — Globoko nam ta pogled presune srce: a brž nam nebeška tolažba in nek neskončno osrečevalen čut ozdravi skelečo rano, ko vidimo, kako prostovoljno in iz čiste ljubezni prenaša britko trpljenje, kako mu iz gladkega in jasnega čela

predpisanih delavskih bolniških blagajnic napravijo delavske zbornice, ki naj vladi razodevajo želje delavcev in naj za nje tudi delajo razsodnije. Volilna pravica pa, kakoršno imajo kupčijske zbornice, naj se delavskim vsaj za zdaj še ne dovoli. Ta predlog je bil sprejet. Tudi je odbor predlagal vpeljati tovarniške nadzornike. Baron Kúbeck je nasvetoval, da naj vlada pri spremembi obrtnijskega reda skrajša delavni čas za otroke in mlado ženstvo, da naj se gleda na zdravje, pri velikih tovarnah naj se tudi napravijo šole, omenjeni nadzorniki pa naj čujejo, da se bode to izvršilo. Tudi to je bilo sprejeto. 18. t. m. je imela zbornica poslancev zadnjo sejo. Minister Stremajer je odgovoril na interpelacijo o prena-redbi bogoslovskih fakultet, ter rekel, da zaradi pomanjkanja duhovnov se to zdaj še ne more zgoditi, ampak se mora še počakati, da bodo zboljšani dohodki. Pri obravnavi dnevnega reda ste bile 2 česke volitvi in pa velikih posestnikov zgornje-avstrijskih zavržene. Odbor je predlagal, da naj se volitve zgornje-avstrijskega velikega posestva potrdije tudi vlada je to želela ter izrekla, da posestniki duhovskih posestev imajo volilno pravico, pa po živahni debati je zmagala Herbstova stranka proti vladi s 120 glasovi proti 116. — Gosposka zbornica je imela 19. t. m. sejo ter rešila budget in 3 manjše postave. Na koncu seje pa je knez Auersperg naznanil, da državni zbor bode počival do 20. januarija tega (?) leta. —

V Mariboru so bile 18. t. m. dovršene volitve mestnega odbora. Skoro vsi prejšnji nemško-liberalni svetovalci so zopet voljeni.

Tržaško c. kr. deželno namestništvo je z odlokom 30. novembra t. l. št. 13342 (v slovenskem jeziku) dovolilo politično društvo „Edinost“ za tržaško okolico (pri sv. Ivanu) v Vrdeli. Dokler ne bode po društvenih pravilih voljen stalni odbor, oskrbuje opravila osnovalni odbor, kteremu je predsednik gosp. Štefan Nadlišek, deželni poslanec in mestni svetovalac. Novemu društvu želimo najboljši vspeh.

Na Českem bodo imeli meseca februarja zopet nove volitve za državni, meseca marcija pa za deželni zbor. Čehi so že čez 20 krat pokazali, da se volitev ne ustrašijo, ter vselej volili ravno tiste može, ves svet vidi in sliši glasni protest, ki se v českih volitvah razodeva zoper sedanjo sistemo, le dunajski ustavoverci so slepi in gluhi, ter menijo

sije kreposten in močen duh, ktereга vse trpljenje ne more vkloniti, in kako mu žareče oko zaupljivo zre proti nebu, da se nam zdi, kakor bi ga v zavesti častne zmage slišali klicati: „Dopolnjeno je! — Oče, v Tvoje roke izročim svojo dušo!“ —

Zares, nebeška hči prava umetnija! S tem vsklikom končam svoj spis. Ako more kaj pripomoči k temu, da bomo pri kupovanji podob znali bolje ločiti dobro od slabega, in da bomo umeli više ceniti in z globokejšim čutjem opazovati umetne podobe, posebno podobe sv. mučencev, dosegel bode svoj namen.

K temu dostavljamo le še željo, da bi bili posebno vsi duhovniki vneti za to, da ostane sv. katoliška cerkev tudi v prihodnje, kar je od nekaj bila: pokroviteljica in pospešiteljica prave umetnije. Duhovnik, ki se peča z mladino, dostikrat nepričakovano zapazi prekrasne darove in zmožnosti za kako umetnost. Ako najde tako cvetico, naj je ne pusti usahnuti med trnjem, ampak naj jo goji in skrbi, da se razvije. Marsiktereга izmed nadarjenih in

enkrat doseči, kar jim je že čez 20 krat spodletelo. — Mladočehi bodo imeli 27. t. m. neko posvetovanje o svoji daljni politiki. Sliši se, da bodo sklenili v državni zbor ne iti. Pa naj sklenejo kar hočejo, česke politike to ne za las premaknilo ne bode.

Vnanje države.

Grof **Arnim** je od sodnije obsojen na 3 mesece v zapor, ker je samolastno pridržal od dr. Munkela sodniji izročena pisma. Obtožbe, da je hotel ta pisma ukrasti, ga je sodnija spoznala nekrivega, tudi se bode vstrel mesečni zapor med sodnijskim preiskovanjem. — Hoverbeckova resolucija o državnih poslancih je bila Bismarka tako razkačila, da je hotel odstopiti; pa cesar Viljelm temu ni privolil, in Bismark pa tudi minister prava ostaneta v svojih službah. Državni nemški zbor se je ustrašil žuganja Bismarkovega, ter je skušal svojo krivico poravnati. Ko je tedaj 18. t. m. poslanec Windhorst predlagal, da naj se skrivni izdatki vnanjega ministerstva ne dovolijo, je zbor po nasvetu Bennigsen a kanclerju izrekel svoje popolno zaupanje ter s 199 glasovi proti 71 zavrgel Windhorstov predlog. — Paderbornski škof Martin je 5. januarija p. l. povabljen v Berlin pred posvetnjaško-cerkveno sodnijo, ki gahoče neki odstaviti!!

Laška zbornica je Garibaldu dovolila državno podporo, potem pa do 18. januarija p. l. šla na počitnice.

Turška vlada od dne do dne odklada razsodbo o umoru Črnogorcev v Podgorici. Dotična komisija vraduje v Skadru, češ, da bi v Podgorici ljudje ne bili še bolj razdraženi, in skoro nobenih prič niso zaslišali, ker bi shod mnogih ljudi lahko imel slabe nasledke! Zdi se, kakor da bi Turki ne hoteli Črnogorcem dati zadostjenja, ker se na skrivnem pripravljajo na vojsko in so na črnogorsko mejo že postavili vojake. Pa tudi Črnogorci rok križem ne držé; knez Nikica čaka mirnega rešenja dotične zadeve, a če Turška tega ne stori, ji bodo hrabri Črnogorci zopet pokazali, da so še junaki.

Izvirni dopisi.

V Mengšu, 14. decembra. (Umetnik g. Koželj.) Pri nas se je velik oltar, ki je že bilo po kakem umetniku gledal, po g. Koželju, malarju iz Kamnika, prav lepo prenovil. Omenjeni gospod se je v tem delu pokazal pravega

deloma smemo pač reči: slovečih naših slikarjev bi ne imeli, ko bi se ne bili duhovniki prvi za-nje zanimali. — Duhovnik mora pa tudi sam za-se skrbeti, da se vname za vse lepo in krasno, ter se kolikor more lepoznanško izobrazí. Zakaj on ima skrbeti za cerkveno umetnijo; in če tudi materialni obziri večidel ne pripuščajjo, da bi bilo vse najlepše, vendar goreč duhovnik z zdravim okusom in nekoliko umetniškim čutilom tudi z malimi stroški lahko mnogo stori za pravo lepoto in čast božjo, med tem ko se nasprotno brez vsacega lepoznanškega duha časih veliko večji zneski zavržejo za neokusne naprave. Žalostno bi bilo, ako bi se večkrat moralo reči, kar se je že menda nekod izreklo, ko se je dovolilo zidanje nove cerkve po predloženem načrtu: „Es werden dem Baue der Kirche keine Hindernisse in den Weg gelegt, aber zu bedauern ist es, dass man in dem 19. Jahrhunderte so wenig ästhetischen Sinn zeigt.“ — „Zidanje cerkve se ne prepoveduje, obžalovati pa je, da se v 19. veku kaže tako malo lepoznanškega duha.“ J. S.

mojstra, posebno kar se tiče arhitekture. Če opazujemo oltar s kora ali od velikih vrat, se nam dozdeva, kakor bi bilo vse iz kamna izsekano in vsakteri, ki prvokrat skozi velika vrata v cerkev stopi, misli si pred sabo velikanski mramorni oltar. Komu pa gre ta čast, da se je naša cerkev tako olepšala? — Na to bi bil prav kratek odgovor: Našemu g. župniku, ki so to reč sprožili ter se niso ustrašili stroškov, katero je to delo stalo.

Še nekaj v naši cerkvi pogrešamo, kar k poveličanju božje službe veliko pripomore, namreč: „Dobrih orgelj“. Orglje, ki so zdaj na koro, so silno stare in za popravljanje preveč pokvarjene, pa tudi nove orglje bomo kmalo imeli, ker naš g. župnik tudi tega niso prezrli, in že več časa v ta namen darove nabirajo. Ljudje bodo g. župniku za to gotovo hvaležni.

Iz Pivke, 18. decembra. (Prijazna beseda čč. gg. cerkvenim predstojnikom na Slovenskem. — Koze.) Znano je, da je večina cerkvá in farovžev na Slovenskem zavarovanih pri zavarovalnem društvu „Riunione adriatica di sicurtá“, katero društvo je pri sklepanju pogodb o zavarovanju obljubovalo vsako leto nekakove svote kot nagrade dotičnim škofijstvom odrajtovati. Ne vem za gotovo, če se je to zgodilo ali ne, le toliko mi je bilo v novjšem času povedano, da se o onem „obljubljenem“ sedaj ne ve dosti.

Ker so bila ona zavarovanja za dobo 10 let vsled podgodeb (polic) sklenjena, in ker večina onih zavarovanj koncem tega meseca poteče, zato bode treba — in tudi dolžnost vsakega skrbnega gospodarja cerkvenih in farovških poslopij je — da, ali ono zavarovanje ponovi pri gori imenovanem društvu, ali pa se pri kakem drugem društvu zapiše ali zavaruje; sicer bi se znała malomarnost komu očitati.

Ali, častiti gospodje cerkveni predstojniki! ako vam je kaj mar — kar ne dvomim — za domače zavode ali naprave, ne boste na dolgo in široko premišljevali, kje in pri katerem društvu bi zavarovali vam v skrb in varstvo izročena poslopja, kajti vsakemu je znano, da imamo v središči Slovenije — v Ljubljani — tak zavod, in banko „Slovenijo“, ktera je prva in edina na narodno-gospodarstvenem polji. Zavarujte tedaj pri njej dotična poslopja, in ne polnite žepov naših nasprotnikov, kajti vsa druga zavarovalna društva, izvzemši „Slavijo“, so v rokah nasprotnikov narodnosti slovenske, kateri si prizadevajo sleherno gibanje in napredek na slovenskem polji v žlici vodo vtopiti. Ali nimamo iz nedavnega časa dovolj izgledov zato? Kajti koliko obrekljivega, lažnjivega in sovražnega pisali so nemčurski listi zoper banko „Slovenijo“? Zlasti pa sedaj bodite brez vsakoršne skrbi o kakoršnem koli dvomu o bankinem stanju, ker je v strokovnjaških vodilnih rokah, česar ste se že lahko iz raznih slovenskih časnikov prepričali.

In vsak sold, ki ga darujete domačemu zavodu, pripomogel in okrepil bode stanje banke „Slovenije“, da doseže svoj gotovo zaželjeni namen! A to boste dosegli s tem, da vsa poslopja, kakor že omenjeno, pri njej zavarujete. S tem bode pa tudi malo po malem našim nasprotnim kričačem usta mašili, ter slednjič bodemo vsi skupaj gotovo svoje zmage veselí, in ponosni na naš prvi in edini domač utrjeni zavod na narodno-gospodarstvenem polji. Misliti moramo vedno na staro a istinito prislovico: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača“.

Konečno naj še omenim, da tukaj na Pivki, zlasti v Zagorji in Knežaku, začele so koze razsajati; nekteri so tudi že njih žrtva. Bog pomagaj!

Domače novice.

Ljubljana, 22. decembra.

(Narodne odbornike razrešene kupčijske zbornice) je nedavno „Tagblatt“ psoval, češ, da so nevedneži in brez „inteligencije.“ Nemčurski obrtniki ljubljanski so imeli 16. t. m. volitev za poskušnjo, pri kateri so bili izvoljeni gg. Albin Achtschin, P. Polegegg, Korn, F. Bilina, J. Lorenzi, P. Thomann, T. Wernik, C. Tambornino, V. Hanzel, F. Mally, J. Mathian, F. Debeutz. Človek bi mislil, da to so silni učenjaki, izšolani na kaki višji šoli, pa imeli smo priliko skoro od vsih imenovanih v roke dobiti kako pismo, kak račun, kako spričevalo, se ve da pisano v blaženi nemščini, a taki, da bi „Tagblatt“ moral sramovati se take inteligencije.

(Vstanova Eleonore bar. Schweigerjeve) s 300 gld. za ubožne gospodične, ki so z družino Schweigerjevo v rodu, in če takih ni, sploh za kako ubožno gospodično ljubljansko, je razpisana. Prošnje se do konca meseca decembra oddajajo pri mestnem magistratu.

(„Tagblatt“) je v eni svojih zadnjih številk zopet izpljuval vso svojo jetično sokrico na deputacijo, ki je bila v nedeljo pri Widmannu. To pljuvanje se je vršilo s tako togoto in gnjilim kašljem, da se vidi, kako je razkačen gnjivodvi list nad to deputacijo. Kaj so imeli deželni poslanci opraviti zaradi kupčijske zbornice pri vladnem načelniku? se grozi ta rokovnjaški list, kakor da ne bi vedel, za kaj tu gre. Kaj so imeli le v volilni komisiji opraviti sami nemškutarji, katerih vrh tega ne eden ni trgovska luč? „Aus Versehen“, kakor je vladni načelnik rekel, se to ni zgodilo, sicer bi bili morali vsi slovenski listi, ki so bili do zdaj konfiscirani, „aus Versehen“ konfiscirani biti in le „Tagblatt“ bi zabavljati smel le zato, ker ga „aus Versehen“ nihče ne konfiscira. Mislite, da smo res tako zabiti? Če tedaj zasačimo zajca za grmom in ga hočemo kviško spraviti, pa se ustavi kak „Tagblatt“ ali kdo drugi njegove vrednosti, se vstopi pred grm in vpije jezen in razžaljen: „Saj mi boste vendar verjeli, da za tem grmom ni zajca? Kaj hočete grmu?“ Izza grma pa se vidijo zajčja ušesa!

Iz vse te zelene togote pa je videti, kako neprijetno je našim nemčurjem naše poganjanje za pravico, kako jih jezi, da smo Vestenecku, ki se je bôje bahal, da bo Slovence iz vseh političnih odborov spokal, štrečno precej zmedli ter pokazali, da nas ni volja pustiti, da bi nam vsak uradniški mladič po glavi hodil. Ne, ne, „Tagblatt“, mi nismo glina ali testo, da bi nas vi valjali, kakor bi se vam zdelo in kakor bi vam bilo najpriležnejši, ter nas enkrat „fletno počikali“. Zato te bomo pa, „Tagblatt“, še mnogokrat jezili in vselej za tistim grmom zajca iskali, o katerem boš ti trdil, da ga ni za njim. — Vse drugo, kar je ta list, pljuvaje po deputaciji, iz sebe zmetal, je tako ostudno, da res ne moremo pobirati in pregledovati takih stvari, ker se nam gujusi pred njimi. Le to mu zdaj verjamemo, da ni uraden list, kajti o vladi nikakor še tako slabo ne mislimo, da bi ji bilo treba se prati v tako umazanem listu.

Razne reči.

— Huda ura. Iz Trebnja 20. dec. se nam piše: Tako noč, kakoršna je bila nocoj je pač malokdo doživel v mesecu decembru. Bliskalo se je in gromelo, kakor v najhujši uri vročega letnega časa. Ob 11 zvečer je strela

vdarila v zvonik podružnice sv. Petra v Jezeru ter jabelko na tla vrgla in streho odkrila. Potem je strela pri ključavnici velikih vrat šinila v cerkev, kjer pa ni posebne škode naredila, le okna je skoraj vsa pobila.

— Iz Borovnice se nam poroča, da tam o škandalih železniških vradnikov, kakor je bilo omenjeno v nekem dopisu v predzadnjem „Slovenca“, ljudje nič ne vedo, da največ v lepi zastopnosti živé z gospodi vradniki, ki so jako postrežljivi. Prav tako!

— Bralno društvo v Borovnici ima 27. t. m., to je, nedeljo po sv. Štefanu, ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih občini zbor. Program: 1) Predlaganje računa za leto 1874, 2) odobrenje, eventual prevstrojenje društvenih pravil, 3) posvetovanje zastran naročbe časnikov, 4) volitev novega odbora.

V Borovnici 19. decembra 1874.

Predsednik.

— Srebrni križ za zasluge so cesar podelili občinskemu slugi v Vidmu, Francetu Sobi, ki se je pred nekimi meseci, kakor smo v „Slovenca“ poročali, tako pogumno na krškem mostu boril z nekim tatom, ter od njega bil hudo poškodovan.

— Služba poštnega ekspeditorja v Škocijanu pri Krškem je razpisana. Plače dobiva 150 gld.; 40 gld. vradne priklade, in 130 gld. za „pota“, ko hodi po trikrat na teden v Mokronog. Prošnje se oddajajo do konca decembra pri poštnem vodstvu v Trstu.

— Nova hiša za cestarja na veliki kokrski cesti se bode zidala. Odločeno je za zidarstvo 1984 gld. 90 kr., za kamnoseško 24 gld., za tesarsko 849 gld., za mizarstvo 137 gld. 20 kr., za ključarsko in kovaško 243 gld. 71 kr., za klanfarsko 30 gld. 40 kr., za steklarsko 32 gld. 81 kr., za mazavsko (Anstreicher) 45 gld. 30 kr., za lončarsko 24 gld., skupaj 3372 gld. 6 kr. Delo se bo izročilo tistemu, ki bode pri očitni dražbi 28. decembra od 9—12. ure dopoldne v pisarnici okrajnega glavarstva v Kranji, najmanj za to zahteval.

— Nesreča s puško. Neki France Bizjak iz Šujce blizu Ljubljane je v gozdu s tovariši drva sekal. Ko opoldne sedé obedovajoči krog ognja, pride neki Babnik iz Dobrave z nabito puško, jo sname z rame in buti s kopitom ob tla. Puška se sproži in strel zadene Bizjaka, da je zdaj v smrtni nevarnosti, ali se vsaj dolgo ozdravil ne bo.

— Obesil se je pri Šmarijah na Dolenjskem Jože Kraljič. Ko so zdravniki truplo pregledali, so našli v možganih skoro polič vode, znamenje, da ni bil pri pameti.

— Dva volka so zopet ustrelili, prvega na polji blizu Ljubljane, drugega v Ponikvah blizu Trebnjega na Dolenjskem.

— Zbiratelji starin vjeti. V Tanagri pri Tebih so nedavno vjeli nekoliko nemških in angleških zbirateljev starin. Grška vlada je že zdavnej razglasila, da ne trpi dalje neprestanega ropanja, ki ga počenjajo mnogi tujci izgovarjaje se, da zbirajo starine. To prepoved so občutili omenjeni tujci; nekteri izmed njih so bili sicer zopet izpuščeni, ali sad svojega truda, starogrške sohe in mnoge posode v ceni blizu 40.000 frankov, so morali pustiti grškim vradom.

Umri so:

15. dec. Jurij Keber, dalavec, 66 l., za splošno vodenico.

16. dec. Urša Hvala, prodajalka, 72 l., za prsno vodenico. — Marija Mehlé, delavsk otrok, 4 dni, za slabostjo. — Ana Herman, poštnega vradnika hči, 7 l., za vnetjem vratu.

17. dec. Marijana Erjavec, inšt. reva, 74 l., — in Jožefa Safran, čevljarska vdova, 78 l., obe

za oslabiljenjem. — Ana Ozimič, zasebnica, 75 l., za spridenjem jeter.

18. dec. Neža Jančar, delaveca vdova, 54 l., za trebušno vodenico. — Jože Kagnus, sin hraniln. vradnika, 6 l., — in Emilij Rozman, blagaj. vradnika otrok, 15 mes., oba za vnetjem vratu.

19. dec. Jože Tomec, delavec, 61 l., za splošno vodenico.

20. dec. Anton Murgelj, kondukt. južne žel., 30 l., za možg. mrtvoudom. — Karol Galjut, nakladavec otrok, 2 1/2 l., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

28. dec. 3. Jan. Berdnik-ovo (1300 gl.), — 3. Mat. Oberstar-jevo iz Zlatenka, obe v Ribnici.

— 2. Karol. Fabijani-jeve (65000 gl.) v Ljubljani.

29. dec. 3. Jož. Levstek-ovo iz Sušja (440 gl.) v Ribnici.

30. dec. 3. Mat. Tekavec-ovo iz Spod. vasi (1365 gl.) v Ribnici.

Telegrafične denarne cene

21. decembra.

Papirna renta 69.75. — Srebrna renta 74.85 — 1860letno državno posojilo 109.65. — Bankine akcije 995 — Kreditne akcije 236.—. — London. 110.70. — Srebro 106.10. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.90 1/2.

Podpisani si šteje v čast slavnemu občinstvu naznaniti, da je napravil v Ljubljani zalogo

prelepih z oljnatimi barvami tiskanih podob cerkvenega in svetnega pomena.

Podobe brez graje in napake v lesenih lepo pozlačenih okvirjih se prodajajo kolikor mogoče po nizki ceni. Ima podoba kako napako, ali če je bila na potu poškodovana, se vzame nazaj brez ugovora, ter se z drugo nadomesti, da se nam le v osmih dneh to naznani.

Podobe so vsakoršne velikosti, tedaj pripravne za cerkev, za nizke in visoke sobe. Zato jih priporočamo tudi kakor prav prilicne za božična in novoletna darila. — Da si zamorejo tudi manj premožni podobe omisliti, ne tirjamo vsega plačila na enkrat, ampak smo zadovoljni z mesečno plačo v osmih obrokih.

Zaloga podob je pri gosp. Ludoviku pl. Marchetti-ju, nasproti zvezdnega drevoreda v hiši banke „Slovenije“.

(67—2) Ferdinand Rudl.

Denarstvene cene. 19. decembra.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	69.90	70.—
5% renta v srebru	74.70	74.85
Srečke (lozi) 1854. l.	104.75	105.25
„ „ 1860. l., celi.	109.60	109.90
„ „ 1860. l., petinke	114.75	115.25
Premijski listi 1864. l.	134.90	135.10
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	77.50	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	79.75	80.15
Sedmogradske po 5%	75.75	76.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	997	9.8
Unionske banke	114.—	114.25
Kreditne akcije	237.50	237.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	840.—	865.—
Anglo-avstr. banke	141.75	142.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	167.—	167.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	107.—	107.50
„ 50 „ „	52.—	51.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „	32.—	33.—
Palffy-jeve „ 40 „ „	24.—	25.—
Clary-jeve „ 40 „ „	26.25	26.50
St. Genois „ 40 „ „	25.50	26.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	22.—	23.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	22.50	23.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.27	5.28
Napoleonsdor	8.91 1/2	8.92
Srebro	105.90	106.10

C. k. priv. izdelki za zobe dr. Tanzerja v Gradcu.

1. Antiseptikon-zobna voda, steklenica po 1 gld., je najbolj skušeni pripomoček zoper gnjilobo zob in zobnega mesa in prežene vsak smrad iz ust.

2. Pulcherin-štupa za zobe, škaltjica po 80 kr.

3. Pulcherin-pasta za zobe, škaltjica po 80 kr., zvezek 30 kr. Oba izdelka sta sestavljena iz rastlinskih, popolnoma neškodljivih tvarin, tedaj se rabita lahko v vsaki starosti ter sta izvrstna pripomočka za čednost in ohranjenje zob.

Zaloga v Ljubljani pri gosp. Biršicu in E. Mahru, po lekarnah v Kamniku, Kranji, Loki, razen tega skoro po vseh mestih Avstrije in Ogrske ter se tudi lahko naroči v vsaki lekarni, specerijski in parfumerijski kupčiji.

Glavna zaloga pri dr. Tanzerju v Gradcu, gosposke ulice (Herrengasse, alter Igel). (68—1)

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta,

priporoča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah. Od vsake zobne in ustne bolezni obvaruje vsakdanje rabljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu, kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se ojači zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se hrani zdravi duh sape in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedenjem, pred zobnim kamenom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., škaltja zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke. Najboljši dozodaj znani želodčni liker; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Nezmotljivo sredstvo proti mrzlici, gotovo zdravilo proti vsaki prenehavalni bolezni. Vspeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najkrepkejše in najgotovejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozodaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje, naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dorševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofeljnomu protu sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena originalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzjev prah, 1 tucat škaltjic 7 gold, posamne 80 kr.

Pravo borovniško žganje s soljo, 1 flaša 50 kr.

Pagliano-sirup iz Florence, 1 flaša 1 gold.

Voda lancasterske lilije (Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenadejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter naredi, da vido- ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli, in se ozdravi naglo poka, ktere se naredo zaradi suše ali negladka. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za toaletto, zarad česar jo po pravici vse dame, kterim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila zunaj Ljubljane na zgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, v vračajočo pošto proti poštnemu povzetju izvršujejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komitent.